

*Єрмоленко А. Б., кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри філософії і освіти дорослих ДВНЗ
«УМО» НАПН України (м. Київ)*

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В КОНТЕКСТІ НАДБАНЬ ТЕОРІЇ ПОКОЛІНЬ

В статті розкриваються можливості використання надбань досліджень Теорії поколінь в контексті оптимізації сфери освіти України. Такий підхід дозволить мінімізувати ціннісні протиріччя різних поколінь, оптимізувати процеси прогнозування в освітніх системах.

Ключові слова: Теорія поколінь; покоління Бебі-бумерів, "X", "Y" та "Z"; цінності покоління, освітні системи, перспективи освіти.

В статье раскрываются возможности использования достижений исследований Теории поколений в контексте оптимизации сферы образования Украины. Такой подход позволит минимизировать ценностные противоречия разных поколений, оптимизировать процессы прогнозирования в образовательных системах.

Ключевые слова: Теория поколений; поколения Бэби-бумеров, "X", "Y" и "Z"; ценности поколения, образовательные системы, перспективы образования.

Еволюція національної свідомості, а відтак і розвиток української державності супроводжується перманентними трансформаціями у всіх сферах вітчизняного соціуму та політикуму. Проходячи складний шлях вибору та самоідентифікації наше суспільство намагається визначити пріоритети та орієнтири своїх перспектив. Вагоме місце в цьому процесі посідає питання розвитку вітчизняної освіти як політики, як процесу розвитку особистості та в інших гранах.

Тенденції світового розвитку вимагають, щоб освіта стала провідним фактором прогресу. Сьогоднішнє бачення моделі освіти України поки сумбурне. Проблемність моменту вбачається у підходах визначення парадигми вітчизняної освіти. Маючи неабияку мудрість та історію української освіти, можливості використання позитивного досвіду зарубіжних країн і креативні погляди вітчизняних сучасників, наш політикум розгубився у виборі. На наше бачення, сучасність потребує не вибору а гнучкої інтеграції цих підходів. Прерогативою результативності яких вбачається відповідь на запити майбутнього. Освіта повинна бути орієнтована не так на засвоєння уже відкритого, як на пошуки нового, що вже виникає.

Зараз спостерігається лише реакція освітньої політики на виклики поточного моменту. По суті, підхід "подразнення – реакція", в епоху швидкоплинних змін, не може бути ефективним. Застосування прогностичних підходів до моделювання освітніх процесів є необхідністю.

Сучасні акценти більшості досліджень вказують на необхідність відпрацювання випереджувальних стратегій в освіті,

створення модульних її систем, здатних адекватно реагувати на зміни середовища. На думку автора, одним із інструментів реалізації зазначеного може бути використання надбань міжгалузевого дослідження "Теорії поколінь".

Зокрема, вирішення вказаних завдань у значній мірі залежить від кадрового потенціалу навчальних закладів та рівня його компетентності. Сьогодні важливо спрогнозувати портрет майбутнього учня/студента. Побудувати творчі відносини, які будуть спиратися на співпрацю освітян та учнів/студентів. Освітній заклад покликаний не підлаштовувати потенціал особистості під традиційні рамки, а сприяти його розвитку в контексті поточного моменту з можливістю перспективи. При цьому вищезазначена Теорія поколінь має серйозні напрацювання, щоб доповнити портрет педагога та учня з його перспективним баченням. Деякі дослідження дозволяють визначити позитивні моменти їх взаємодії за ознаками поколінь.

У вітчизняній науковій літературі дослідження питання планування перспективної моделі освітнього простору в контексті Теорії поколінь розглядалось недостатньо.

Серед вітчизняних авторів, що досліджують питання кадрового потенціалу варто назвати К.В.Астахову, Є.Р.Чернишову, С.М.Бойка, О.А.Грішнову, О.І.Литвинюк, Б.І.Коралову, Н.І.Мачинську, С.О.Сисоєву, Т.М.Моїсеєву, Н.Г.Батечко та ін. Серед російських науковців заслуговують на увагу праці А.Є.Волкова, Я.І.Кузьміна, І.М.Реморенка, В.В.Королькова, В.Ф.Взятишева, Л.І.Романкової, А.П.Балакіна, Є.Г.Геворкяна та ін.

Сучасні психолого-педагогічні підходи до розуміння особисті учня, студента викладені в працях Е.М.Давиденко, Ю.В.Родіної, Л.Г.Подоляк, В.І.Юрченко, Г.О.Горбань, Ю.А.Маркової, Є.Б.Марєєвої, Л.Ю.Севідової, І.Ю.Кулагіної, В.Н.Коллюцко, М.Карпенко, М.Кібакіна, В.Лапшова.

Проблеми соціально-психологічних основ педагогічної взаємодії розглядалися в роботах Л.К.Велитченко, І.Д.Бех, В.А.Терещенко, Н.П.Волкової, С.М.Дмитрієвої, О.О.Бодальова, В.А.Кан-Каліка, О.О.Леонтьєва, Л.О.Савенкової, Т.С.Яценко, Н.Ю.Чугаєвої, О.В.Киричук, Г.С.Костюк, О.Г.Мороз, Д.Ф.Ніколенко, В.О.Сластьоніна, І.С.Булаха, Л.В.Долинської та ін.

Виходячи з недостатньої наукової розробки проблеми, нами поставлена мета: на основі результатів міжгалузевих досліджень Теорії поколінь (далі – ТП) спрогнозувати деякі можливі особливості специфіки становлення особистості різних категорій вітчизняного соціуму та взаємодії педагог – учень в контексті філософії розвитку національної парадигми освіти.

Джерельною базою дослідження, в першу чергу, послужили матеріали досліджень зарубіжних вчених. Серед яких Н.Хоув, В.Штраус, Є.Альбац, Є.Шаміс, Є.Ніконов, Д.Шевченко, Н.Соколова, Т.Громадкова, І.Литвинюк, Л.Шустерова та ін.

Філософський підхід до визначення поточного стану освіти свідчить про наявність деяких протиріч. Розглянемо сучасні реалії вітчизняного освітнього простору. Коротко: еволюція людства привела наше суспільство до інформаційної епохи. Старше покоління маючи певні ускладнення в процесі адаптації до сучасних викликів намагається засобами системи освіти минулої епохи здійснювати підготовку нового покоління до викликів майбутнього. При цьому особливого значення набувають протиріччя між представниками педагогічного корпусу та їх учнями/студентами в соціально-психологічному контексті.

Детально. Що ми спостерігаємо на всіх рівнях системи освіти сьогодні. Це збільшення об'ємів знань та осучаснення їх змісту. Підхід, який був виправданий в минулу епоху, щодо засвоєння особистістю максимального об'єму різносторонніх знань, сьогодні не є ефективним. При наявності сучасного доступу до інформації та

можливості використання різноманітних баз даних, враховуючи стрімкі темпи нарощування її об'ємів та деталізації, засвоєння глибоких знань в усіх напрямках учнем є невиправданим для широкого загалу. Більш актуальним вбачається здійснення акцентів на різних аспектах ступеневої освіти. Починаючи від засвоєння класичних знань, базових істин, загальнолюдських цінностей з переходом до орієнтування учня/студента на вміння визначати актуальні моменти сучасності та орієнтуватися в перспективах.

В цьому моменті особливого значення набуває питання взаємодії тих хто навчається та тих хто навчає. На думку автора, відмова від попередніх досягнень педагогіки та андрагогіки, так само як і ігнорування прогностичних передбачень є хибним. Лише в гармонізації цих підходів є майбутнє.

Розглянемо категорію "тих хто навчає". Дослідження цієї категорії ускладнюється відсутністю чіткої статистики офіційних джерел системи освіти України. В цьому моменті, слушною є заява К.В.Астахової, що сьогодні практично немає аналітичних публікацій, які б давали уявлення про реальний стан справ, і ще складніше знайти матеріали відірвані від проектів з коротким циклом реалізації. Відповідно, доведеться використовувати досвід вітчизняних дослідників, колег та деякі непрямі дані. Пропонується вивчити це питання через призму "Теорії поколінь", яка була розроблена американськими вченими Нейлом Хоув і Вільямом Штраусом в 1991 році.

Узагальнюючи доступну статистику та практичний досвід, можемо визначити основні вікові характеристики педагога знаходяться в проміжку від 30 до 60 років. Тобто, сьогодні це представники нашого соціуму народжені в період з 1954 по 1984 роки. Відповідно до даних ТП, ці категорії відповідають поколінням Бебі-бумерів та Іксів. Це люди які народилися та виховувалися за Радянських часів і є продуктом соціалістичної системи виховання і освіти. Ця система задовольняла вимоги індустріальної епохи і повністю їй відповідала. Як правило, представники цих поколінь закінчували ВУЗи СРСР.

Звернемось до узагальнених характеристик цих поколінь.

Бебі-бумери (роки народження – 1943-1963). Їх цінності формувалися до 1973 року. Події, що сформували цінності: радянська "відлига", підкорення космосу, СРСР –

світова супердержава, "холодна війна", перші пластичні операції і створення протизаплідних таблеток, єдині стандарти навчання в школах і гарантованість медичного обслуговування. У результаті з'явилося покоління з психологією переможців.

Цінності: оптимізм, зацікавленість в особистісному зростанні та винагороді, в той же час колективізм і командний дух, культ молодості.

Бебі-бумери дивляться на події не в короткостроковій перспективі, вони орієнтовані на довгострокові стратегії, оскільки хочуть жити довго і активно. Вони вміють планувати і бачити ситуацію стратегічно.

Вони багато працюють, затримуються на роботі і фактично є поколінням, яке "живе, щоб працювати". Особливою цінністю для них є успіх у кар'єрі. Бебі-бумери і ті, з ким вони працюють, вміють формувати хороші команди, щоб досягти спільної мети і виконати роботу. Вони можуть принести в жертву вихідні та свята, щоб виконати задумане. Якщо для досягнення мети треба вирішити завдання за межами їх області відповідальності, вони це зроблять.

Бебі-бумери цінують персональний розвиток. Вони можуть любити і одночасно ненавидіти авторитети. Бумери прагнуть до видимих символів, таким як сертифікати, нагороди, почесні значки, трофеї.

Покоління X (роки народження 1963-1983). Їх цінності формувалися до 1993 року, під впливом продовження "холодної війни", перебудови, поява СНІД, наркотики, війна в Афганістані і т.п. Цінності: готовність до змін, можливість вибору, глобальна інформованість, технічна грамотність, індивідуалізм, прагнення вчитися протягом усього життя, неформальність поглядів, пошук емоцій, прагматизм, надія на себе, рівноправ'я статей. Це була така а-ля футбольна команда, де є свій капітан.

Вони вірять, що блискучу кар'єру можна побудувати тільки наполегливою працею. Звикли поступово підніматися кар'єрними сходами. Цілеспрямовані та відповідальні працівники, на яких можна покластися. Для X дуже важливі соціальні гарантії та впевненість у завтрашньому дні. Відданість кар'єрі переважає сімейні пріоритети.

Представники сьогоднішніх та майбутніх учнів та студентів – це інші в багатьох моментах люди. Тобто, молодь 1990-2008 років народження, за градацією ТП – це покоління "Y" та "Z".

Покоління "Y" (роки народження – 1983-2003). Їх цінності продовжують формуватися і зараз. Події, що сформували цінності: розпад СРСР, теракти і військові конфлікти, атипова пневмонія, розвиток цифрових технологій. Мобільні телефони та інтернет – їх звична дійсність.

Цінності: в систему цінностей цієї групи вже включені такі поняття, як громадянський обов'язок і мораль, відповідальність, але при цьому психологи відзначають їх наївність і вміння підкорятися. На перший план для покоління Y виходить негайна винагорода. Вони, більше ніж інші відстоюють свою точку зору та повагу до себе. Публічні люди.

"Y" вирости в епоху віртуального світу, комп'ютерів, цифрових технологій – їх технограмотність зовсім іншого характеру, ніж у попередніх поколінь. Загалом, вони орієнтовані на швидкий результат і не готові довго чекати винагороди, легко адаптуються. При цьому для них менш важливі всесвітньо відомі компанії, бренди; їх цікавлять місця, речі, які більшою мірою відображають їх цінності, індивідуальність, особливості.

Для "Y" індивідуальність – це норма, особливо в умовах найширшого вибору. Її не треба доводити, за неї не треба ризикувати. "Y" талановиті, але крім таланту для них важливі питання відповідальності за компанію, за регіон, за країну – морально-етичні цінності.

Вища освіта сприймається як найважливіша умова успіху. Без нього ти не знайдеш престижну роботу, не зможеш домогтися гарної посади і так далі. Але, перспектива не отримати хороше робоче місце змушує "Y", ще будучи студентами, працювати та здобувати професійний досвід.

Покоління "Z" (роки народження – 2003-2023). Традиційно це покоління розглядаються як діти батьків з покоління "X", які були першим поколінням, просунутим в інформаційному плані. "Z" народжуються з інтернетом в руках. Те, що попередні покоління називали "новими технологіями" або "технологіями майбутнього", для покоління "Z" вже справжнє. Саме це, перш за все, відрізняє їх від покоління "Y", так як дитинство останніх пройшло ще до технологічного буму.

Цінності сім'я і дружба для них на першому плані, до п'ятірки потрапляють ще любов, кар'єра і гроші. Це майбутні сімейні кар'єристи. "Z" – перше покоління, яке повністю народилося в часи глобалізації та постмодернізму. Незважаючи на це, значна

частина виступає проти буму технологій і хочуть прожити "справжнє" життя.

В результаті досліджень, Хоув і Штраус дійшли висновку, що конфлікти поколінь обумовлені не різницею у віці, а різницею цінностей. Якби було інакше, люди, досягаючи певного віку, набували б цінності, характерні, скажімо, для їхніх батьків. Але цього не відбувається, діти не стають точно такими ж, як їх батьки і матері.

Відповідно, можна зробити припущення про наявність конфлікту не стільки "батьки і діти", скільки "протиріччя між ціннісними орієнтирами поколінь". Дослідження цього моменту вбачається актуальним як в контексті розвитку загальнолюдських, цивілізаційних та національних цінностей так і в межах конкретно часових, профільних, політичних та професійних сфер.

В нашому випадку, більш доречним є необхідність розгляду ситуації в контексті формування і розвитку філософської парадигми національної освіти з точки зору її адекватності еволюції вітчизняного соціуму. Поряд з цим, навіть можливо акцентувати увагу на потенціалові цього феномену як каталізатора певних сфер і рушійних сил розвитку суспільства та взаємодії поколінь.

Виходячи з досліджень фахівців ТП, можливо допустити, що раціональне використання таких результатів дає змогу передбачити особливості нового покоління учнів/студентів. Це в свою чергу дозволить спроектувати, оптимізувати та привести у відповідність до перспектив систему вітчизняної освіти, як загальної, профільної, професійної та вищої, не говорячи про освіту впродовж життя.

Деякі проблемним вбачається недостатня кількість досліджень та матеріалів вітчизняного походження в цій галузі. Проте, наявні матеріали є достатньою підставою для загальних висновків або рекомендацій. Це створює прецедент розвитку досліджень в цьому питанні. Розглянемо лише деякі особливості взаємодії учнів і педагогів.

Наприклад, постійне питання щодо шкільної форми чи єдиної форми одягу в установах освіти. В цьому випадку, на нашу думку, питання слід перенести з площини уявлення соціуму про керівника "старої закалки", який сьогодні зміг одягнути учнів в єдину форму, в площину ефективності з точки зору освітніх пріоритетів у відповідності ідентифікації учня в процесі навчання.

Старшому поколінню в образі Бумерів та "Х" звичайно ефективним вбачається сувородисципліна і субординація учня чи студента. Одним із проявів чого вони вбачають наявність єдиної форми одягу. Звернемося до аналітичних досліджень ТП. Покоління "Z", сучасні та майбутні учні шкіл, одягають мами, народжені в епоху дефіциту. Вони отримують колосальне задоволення від шопінгу, тим самим закладаючи у дітей потребу в ошатному одязі. Підкреслюючи гендерні відмінності, мами немов "дограють у ляльки". Тому для представників "Z" ці відмінні риси в одязі дуже важливі.

Діти "Y" здебільшого народилися після перебудови, коли вже не було піонерської організації і з'явився вибір форм дозвілля: скаутські загони, цільові гуртки, тощо. Кожне співтовариство підкреслювало свою відмінність від інших різними символами. Як наслідок – вони спокійно сприймають різного роду корпоративну форму, і знаки приналежності до того чи іншого клубу. Навіть більше того, прагнуть носити уніформу – їм це подобається.

Що стосується безпосередньо субординації. Представник покоління "Y" може сміливо відстоювати свою думку перед вчителями або керівниками. Це часто може привести до протиріч і конфліктів, оскільки у Бумера, звиклого працювати в команді і дотримуватися суворої субординації, така позиція молодика без роду, без племені викликає обурення. З іншого боку, "Y" готові вчитися, усвідомлено йдуть на підпорядковані позиції, причому часто шукають не просто вчителів, а вчителя з великої літери – наставника, з яким будуть індивідуально спілкуватися.

Враховуючи намагання Бумерів до наставництва і їх потребу передавати свій життєвий досвід наступним поколінням, цю проблему можна вирішити переформатовавши у відносини наставництва а не підлеглих. Бєбі-Бумери вміють бути наставниками – вони не тільки знають технології і сценарії, як діяти наставнику, але і цінують дану можливість. Для них почесно виступити в ролі наставника, навіть більш глобально – бути наставником по життю.

В контексті виховання підростаючого покоління доречно використання деяких підходів і особливостей вказаних в ТП. Дуже цікавим є феномен індивідуально-колективістської сутності покоління "Y", причому ці риси не вступають між собою в

конфлікт, а поєднуються завдяки сучасним інтернет-технологіям.

Глобальний феномен "Y". Загальна його риса – вони виростили в цинічному середовищі повної недовіри, в період, коли держави та громадські інститути розколювалися. Тому урок, яким вони керуються по життю, – подбай про себе сам, будь вільний від зобов'язань, не звертай уваги на хрестові походи за ідеї та принципи. Це покоління не особливо цікавиться політикою, сильно орієнтоване на ринок, дуже прагматичне. З віком вони, звичайно, змінюються: починають більше задумуватися про сімейні цінності, про самореалізацію.

Покоління "Y" живе у віртуальному середовищі, спілкується не обличчям до обличчя а за допомогою комп'ютера через віртуальні мережі на зразок Facebook. Вищезазначене не сприяє колективістському настрою. Проте, саме ці віртуальні спільноти і являють собою поєднання технологій з командною роботою. Покоління "Y" повністю перевернуло соціальне завдання інформаційних технологій, з тим щоб знайти спільноту, групу. Це повна протилежність індивідуалізму бумерів: Мережа використовується саме як інструмент створення спільноти. Це спрацьовує швидше на рівні інстинктів, які говорять їм: домагатися змін треба еволюційним шляхом, на умовах взаємної підтримки і взаємної турботи. Зауважте, Facebook створили не Бебі-бумери – він їм був не потрібен, Марк Цукерберг з покоління "Y".

Інше питання – співвідношення національних та глобалізаційних особливостей вітчизняної системи освіти. Як один з факторів відношення поколінь учнів і студентів до культурних просторів.

Так вітчизняне покоління "X" зросло в країні, де за бананами стояли черги, а "Пепсі-кола" була справжнім святом. Книги, фільми, вистави, одяг і т.п. все було не таким, як у дітей у Франції, Іспанії, Італії чи США. Люди покоління "X" в СРСР і в розвинених країнах виростили в кардинально різних інформаційних, понятійних і культурних сферах. Поточний момент: "Y" та "Z" всього світу читають одні і ті ж книги. Гаррі Потер став інтернаціональним персонажем. Шрек говорить українською, російською, англійською, французькою, німецькою та навіть на суахілі. Це вносить свій внесок в процес формування нового покоління, причому вже в планетарних масштабах. Ну а Інтернет, міжнародний туризм і все більш поширене навчання за кордоном

доповнюють картину. "Y" та "Z" у різних країнах схожі один на одного більше, ніж "X".

За оцінкою Яни Лейкін (кадрова компанія "АНКОР" РФ), саме покоління "Y" відрізняється тим, що здатне дуже швидко набирати досвід. Люди покоління "X" спочатку закінчували школу, потім інститут, потім розподілялися на робочі місця і починали повільний кар'єрний ріст. Більш-менш помітної одиницею молодий спеціаліст ставав (якщо ставав) до 30-40 років.

У покоління "Y" все інакше. Представник цієї групи може те, що здавалося немислимим "X". Наприклад – закінчити навчальні заклади екстерном; закінчити кілька курсів або факультетів; за рік-два на основі диплома написати дисертацію – і при цьому працювати мало не зі шкільної партії. Ті, кому зараз за двадцять, часто мають кілька освіт, володіють іноземними мовами і мають досвід роботи.

Питання авторитетності педагога багато в чому залежить від його професіоналізму. Дуже вагомий момент для сучасних поколінь молоді є практичні здобутки їх викладачів. Наявність достатньої кількості педагогічних звань і вчених ступенів в сучасних навчальних закладах не викликають сумнівів. З іншого боку, свідчення про теоретичні досягнення не вражають студентів. Виходячи з направленості "Y" на результат та високі вимоги до себе і життя, постає питання компетентності викладача в практичних моментах використання знань в професійному плані.

Візьмемо для прикладу, співвідношення ІКТ-компетентності викладача та студента, практичного досвіду Бумерів та "X", з одного боку, "Y" та "Z" з іншого. Практичний досвід підказує, що більшість старшого покоління володіють комп'ютером на рівні "користувача". Для підтвердження можемо використати статистичні дані вікових категорій в професії програміст.

Статистичні дослідження показують, що піковий вік програміста – 27 років. Значима категорія цієї професії – це віковий інтервал від 25 до 40 років. Тобто самий ефективний вік працівника цієї категорії до 40 років, як показує практика цей вік молодшає. Вік так званих хакерів, які здатні "зламувати" сервери серйозних організацій, взагалі складає від 14 до 25 років. Більшість провідних компаній в сфері програмування запрошують таких спеціалістів до себе на роботу. Це вказує на спрямованість професіоналів до оновлення знань в своїй

галузі. Якщо ми накладемо віковий проміжок професіоналізму в сфері програмування на віковий проміжок викладачів ВНЗ, то перетин буде складати менше 50%.

Поточний момент вимагає від педагогів високого темпу оновлення знань, інформаційних ресурсів та технологій. З іншого боку, спостерігається низька мобільність складу науково-педагогічних працівників. Доволі ефективною є зарубіжний досвід ротатії педагогічних кадрів з участю у виробництві. Цим самим педагог збагачує не тільки свій теоретичний досвід а й практичні навички у профільній галузі. Так само як і науковці, які проводять дослідження, мають лабораторії, охоче викладають у ВНЗ тим самим маючи обмін інформацією з студентами та надаючи їм досвід.

Це лише деякі моменти застосування досягнень Теорії Поколінь для реалізації вимог сучасності до вітчизняного освітнього простору. Можливості використання тих чи інших міжгалузевих знань вказаного дослідження дозволяють більш ефективно прогнозувати і оптимізувати перспективну модель системи освіти України.

Таким чином, зміни які відбуваються на глобальному та національному рівнях привели до трансформації вимог як до випускника освітнього закладу, так і до педагога. Особливості розвитку особистості в

залежності від періоду її становлення дуже помітно впливають на реалізацію її потенціалу та реакцію на оточуючу дійсність.

Освіта – сфера специфічна, перш за все, різноманіттям її учасників. В цьому моменті, важливо гармонізувати їх стосунки з метою досягнення максимально ефективного результату. Кожне покоління має свої індивідуальні риси, і не завжди вони напряду комфортні для сприйняття іншим поколінням. Саме знання цих особливостей дозволить уникнути конфліктів та протиріч.

Намагання переорієнтувати наступні покоління під системи освіти ефективні в минулому не приведе до позитивного результату. Світ змінюється – діти народжуються і виростають в інноваційних для старших поколінь умовах. Ці умови для них є нормальним середовищем і закладають в дітях перспективи до майбуття. Освітній заклад створений у ХХ столітті, без інтеграції в сучасні реалії та перспективи розвитку суспільства, не здатен підготувати підростаюче покоління до життя.

В моментах прогнозування і визначення перспектив освітньої політики та проектів використання надбань міжгалузевих досліджень Теорії поколінь є актуальним. Проте необхідно зауважити, що цей момент є лише однією з площин освітніх проектів і не може розглядатися як самодостатній засіб подолання всіх проблем в галузі освіти.

Література

1. Neil Howe, William Strauss. Millennials rising: the next great generation. Vintage Books, 2000 <http://books.google.ru/books?id=vmNkJ9oYc2IC>
2. Батечко Н.Г. Сучасний стан розвитку кадрового потенціалу вищої школи України // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. Вип. 2. – Київ: Едельвейс, 2013. – С. 5-19
3. Шамис Е. Кто наш клиент? Теория поколений и НКО / Международная школа социального менеджмента и гражданских инициатив. г. Москва 12-25 июля 2004 года. С.162-165 // <http://rugenerations.su/2009/04/30/>
4. Шевченко Д.А. Теория поколений в маркетинге: «беми-бумерс»; X; Y и Z / <http://shevm.blogspot.com/2011/02/y-z.html>

Ermolenko A. B., doctor of political sciences, associate professor of philosophy
**DEVELOPMENT OF NATIONAL EDUCATIONAL SPACE IN THE CONTEXT OF
ACHIEVEMENTS THEORY OF GENERATIONS**

In this, article the possibility of using the achievements of generations of research theory in the context of optimizing education in Ukraine. This approach will minimize the value conflict of generations optimize prediction in educational systems. Changes are taking place at the global and national levels led to the transformation of requirements to graduate as an educational institution, and to the teacher. Features of the individual, depending on the period of its formation very significantly affect the realization of its potential and response to the surrounding reality. At the moment of prediction and determination of policy prospects and projects, using intersectional research achievements Theory generations is important. However, note that this is only one of the points of educational projects and cannot be viewed as a self-contained means of overcoming all the problems in education.

Keywords: Theory of generations; generation of Baby Boomers, "X", "Y" and "Z"; value generation, education system, education prospects.